EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 9.7.2026
COM(2026) 353 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

Tillämpning av EU:s konkurrensregler på jordbrukssektorn

1. Inledning

Förordning (EU) nr 1308/2013 om en samlad marknadsordning[1] fastställer villkoren för saluföring av jordbruksprodukter på den inre marknaden. Den är en integrerad del av den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) och innehåller harmoniserade tekniska regler för marknaden och handeln som säkerställer att EU:s jordbrukssektor är marknadsorienterad. Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) ger jordbrukssektorn en särskild status, vilken innebär att konkurrensregler som är tillämpliga på jordbruksprodukter anpassas efter sektorns särdrag (inbegripet fragmenteringen av jordbrukssektorn (jämfört med koncentrationen av aktörer i tidigare och senare led i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan), långa produktionscykler och betydande volatilitet som drivs av klimat- och naturfaktorer), med beaktande av målen för den gemensamma jordbrukspolitiken. Europeiska kommissionen lägger fram denna rapport för Europaparlamentet och rådet i enlighet med artikel 225 d i förordningen om en samlad marknadsordning. I enlighet med den bestämmelsen beskrivs i rapporten hur konkurrensreglerna i förordningen om en samlad marknadsordning har tillämpats[2] på jordbrukssektorn i alla medlemsstater[3].

Rapporten omfattar perioden juli 2017–juli 2025 med avseende på undantagen från konkurrensreglerna i förordningen om en samlad marknadsordning och beskrivningen av antitrustutredningar[4].

---

[1] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007, EUT L 347, 20.12.2013, s. 671.

[2] Tillämpningen av undantagen från artikel 101.1 i EUF-fördraget bygger på producenternas självbedömning och behöver därför inte rapporteras till kommissionen. Denna rapport bygger därför i första hand på formella begäranden om yttranden som lämnats in till kommissionen, klagomål och utredningar på eget initiativ av de nationella konkurrensmyndigheterna samt medlemsstaternas rapportering.

[3] Jordbrukssektorn omfattar de produkter som förtecknas i artikel 1.2 i förordningen om en samlad marknadsordning och i bilaga I till den förordningen.

[4] Föregående rapport: Rapport från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av unionens konkurrensregler på jordbrukssektorn, COM(2018) 706 final, och det arbetsdokument från kommissionens avdelningar som återföljer den rapporten, SWD(2018) 450 final (inte översatt till svenska).

Rapporten måste beaktas med hänsyn till det bredare ekonomiska och politiska sammanhanget under den berörda perioden. Vid den tidpunkten stod Europas jordbrukssektor inför en rad betydande ekonomiska och sanitära kriser, däribland covid-19-pandemin, Rysslands anfallskrig mot Ukraina, kraftigt ökande kostnader för energi och gödselmedel, extrema väderhändelser samt djursjukdomar och andra pågående sanitära hot som kommissionen reagerade kraftfullt på[5].

Vid den strategiska dialogen om framtiden för EU:s jordbruk 2024[6] (*den strategiska dialogen*) rekommenderades att kommissionen och medlemsstaterna skulle främja samarbetsinitiativ mellan jordbrukare och andra aktörer i leveranskedjan i enlighet med artikel 210a i förordningen om en samlad marknadsordning för att belöna jordbrukarna för deras hållbarhetsansträngningar och investeringar. I samband med den strategiska dialogen uppmanades kommissionen och medlemsstaterna även att avstå från alltför stora ingrepp på marknaden som begränsar konkurrensen när de tar itu med de utmaningar som EU:s jordbrukare står inför.

I december 2024 föreslog kommissionen åtgärder för att stärka jordbrukarnas ställning i livsmedelskedjan och återställa förtroendet för kedjan mellan dess aktörer, däribland genom förslag på konkurrensregler inom jordbruket[7].

2. Tillämpningen av konkurrensreglerna i förordningen om en samlad marknadsordning på jordbrukssektorn i alla medlemsstater

Genom EUF-fördraget tilldelas jordbrukssektorn en särställning. Enligt artikel 42 i EUF-fördraget ska EU:s konkurrensregler endast tillämpas på produktion av och handel med jordbruksprodukter i den mån detta beslutas av Europaparlamentet och rådet inom ramen för artikel 43.2 i EUF-fördraget och med beaktande av de fem målen för den gemensamma jordbrukspolitiken enligt artikel 39 i EUF-fördraget. Europeiska unionens domstol har fastslagit att den gemensamma jordbrukspolitiken har företräde framför målen i EUF-fördraget på

[5] *Särskild rapport: Säkrandet av jordbrukets leveranskedjor under covid-19-pandemin*.

[6] Strategisk dialog om framtiden för EU:s jordbruk.

[7] Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) nr 1308/2013, (EU) 2021/2115 och (EU) 2021/2116 vad gäller förstärkningen av jordbrukarnas ställning i livsmedelsförsörjningskedjan, COM(2024) 577 final.

konkurrensområdet[8]. Den har även konstaterat att bevarandet av en effektiv konkurrens är ett av målen för den gemensamma jordbrukspolitiken och den gemensamma organisationen av marknaderna[9].

Enligt artiklarna 42 och 43.2 i EUF-fördraget fastställer förordningen om en samlad marknadsordning jordbruksspecifika undantag från tillämpningen av artikel 101.1 i EUF-fördraget. Dessa undantag, vilka beskrivs i 2018 års rapport från kommissionen, omfattar allmänna undantag som kan vara horisontella (för avtal, beslut eller samordnade förfaranden som antas av jordbrukare eller producenter, eller sammanslutningar av jordbrukare och producentorganisationer) (artiklarna 152 och 209) eller vertikala (för avtal, beslut eller samordnade förfaranden som antas av erkända branschorganisationer) (artikel 210) eller både horisontella (mellan faktiska eller potentiella konkurrenter på samma nivå i kedjan (till exempel jordbrukare) och vertikala (mellan aktörer som är verksamma på olika nivåer i kedjan, till exempel jordbrukare som ingår ett avtal med bearbetningsföretag) (artikel 210a). Rapporten omfattar även undantag för kollektiva förhandlingar inom mjölksektorn (artikel 149), undantag vid allvarlig obalans på marknaden (artikel 222) och undantag kopplade till försörjningen av särskilda produkter och sektorer (artiklarna 166a, 167 och 167a).

2.1 Övergripande samarbete (artiklarna 209, 149 och 152 i förordningen om en samlad marknadsordning)

Artikel 209 i förordningen om en samlad marknadsordning

I artikel 209 föreskrivs att artikel 101.1 i EUF-fördraget inte ska tillämpas på avtal, beslut eller samordnade förfaranden som antas av jordbrukare, sammanslutningar av jordbrukare, erkända producentorganisationer eller erkända sammanslutningar av producentorganisationer som avser

[8] Domstolens dom av den 29 oktober 1980, Maizena, 139/79, ECLI:EU:C:1980:250, punkt 23; domstolens dom av den 5 oktober 1994, Tyskland/rådet, C-280/93, ECLI:EU:C:1994: 367, punkt 61; domstolens dom av den 19 september 2013, Panellionios Szdesmos Viomichanion Metapoiisis Paknou, C-373/11, ECLI:EU: C: 201: 567, punkt 39, senast erinrad om i domstolens dom av den 14 november 2017, APVE m.fl. C-671/15, ECLI:EU:C:2017:860, punkt 37.

[9] Domstolens dom av den 9 september 2003, Milk Marque och National Farmers' Union, C-137/00, ECLI:EU:C:2003:429, punkt 57; domstolens dom av den 14 november 2017, APVE m.fl. C-671/15, ECLI:EU:C:2017:860, punkterna 37 och 48.

produktion eller försäljning av jordbruksprodukter eller utnyttjande av gemensamma anläggningar för lagring, behandling eller bearbetning av jordbruksprodukter, såvida inte deras tillämpning skulle äventyra förverkligandet av målen för den gemensamma jordbrukspolitiken enligt artikel 39 i EUF-fördraget.

Avtal, beslut och samordnade förfaranden som uppfyller villkoren i artikel 209 är inte förbjudna, och det krävs inget förhandsbeslut om att godkänna dem. De berörda aktörerna får emellertid begära ett yttrande från kommissionen om huruvida dessa avtal, beslut eller samordnade förfaranden är förenliga med målen för den gemensamma jordbrukspolitiken.

Hittills har kommissionen behandlat en begäran om yttrande enligt artikel 209. Detta skedde 2020, då kommissionen avgav ett positivt yttrande om en begäran som den spanska sammanslutningen av jordbrukskooperativ, *Cooperativas agro-alimentarias* (CAA), lämnat in avseende huruvida en mekanism för att stabilisera den spanska olivoljemarknaden[10] genom frivillig lagring av olivolja var förenlig med den gemensamma jordbrukspolitikens mål.

Mekanismen gällde följande kategorier av olivolja som producerades av sammanslutningens kooperativa medlemmar: extra jungfruolja, jungfruolja och bomolja. Produktionen inom sektorn uppvisar stora årliga fluktuationer på grund av olivträdens biologiska cykler och väderförhållandena. Detta leder till perioder med överutbud eller brist, vilket orsakar stark prisvolatilitet och finansiell instabilitet för producenterna.

Medlemmarna i kooperativet föreslog därför att en viss del av överskottet av olivolja skulle lagras under en begränsad period. Syftet var att uppnå en bättre balans mellan tillgång och efterfrågan, för att på så sätt stödja jordbrukarnas inkomster. Deltagandet i mekanismen förblev frivilligt, och kommissionen fann att avtalen mellan CAA och de kooperativ som deltog i mekanismen var förenliga med förverkligandet av målen för den gemensamma jordbrukspolitiken och att de inte ledde till hindrande av konkurrens.

År 2019 inledde Danmarks nationella konkurrensmyndighet en separat utredning av ett antal avtal mellan producenter av ekologiska ägg och äggförpackningscentraler som syftade till att

[10] Kommissionens yttrande: *Opinions on compatibility* – Europeiska kommissionen.

anpassa produktionen till den efterfrågan som fastställts av förpackningsföretagen, samtidigt som ett exklusivt leveransförhållande upprätthölls mellan dem. Målet med avtalen var att upprätthålla ett högre pris för dessa äggproducenter utan att fastställa en specifik prisnivå. Den nationella konkurrensmyndigheten undersökte om avtalen uppfyllde villkoren i artikel 209 i förordningen om en samlad marknadsordning. Baserat på de tillgängliga uppgifterna fann den nationella konkurrensmyndigheten inga skäl att fortsätta utredningen, utan avslutade den utan beslut 2020.

Artikel 149 i förordningen om en samlad marknadsordning

Enligt artikel 149 i förordningen om en samlad marknadsordning får en erkänd producentorganisation eller en erkänd sammanslutning av producentorganisationer gemensamt förhandla om avtal om leverans av obehandlad mjölk för sina jordbrukarmedlemmars räkning, för hela eller delar av medlemmarnas samlade produktion.

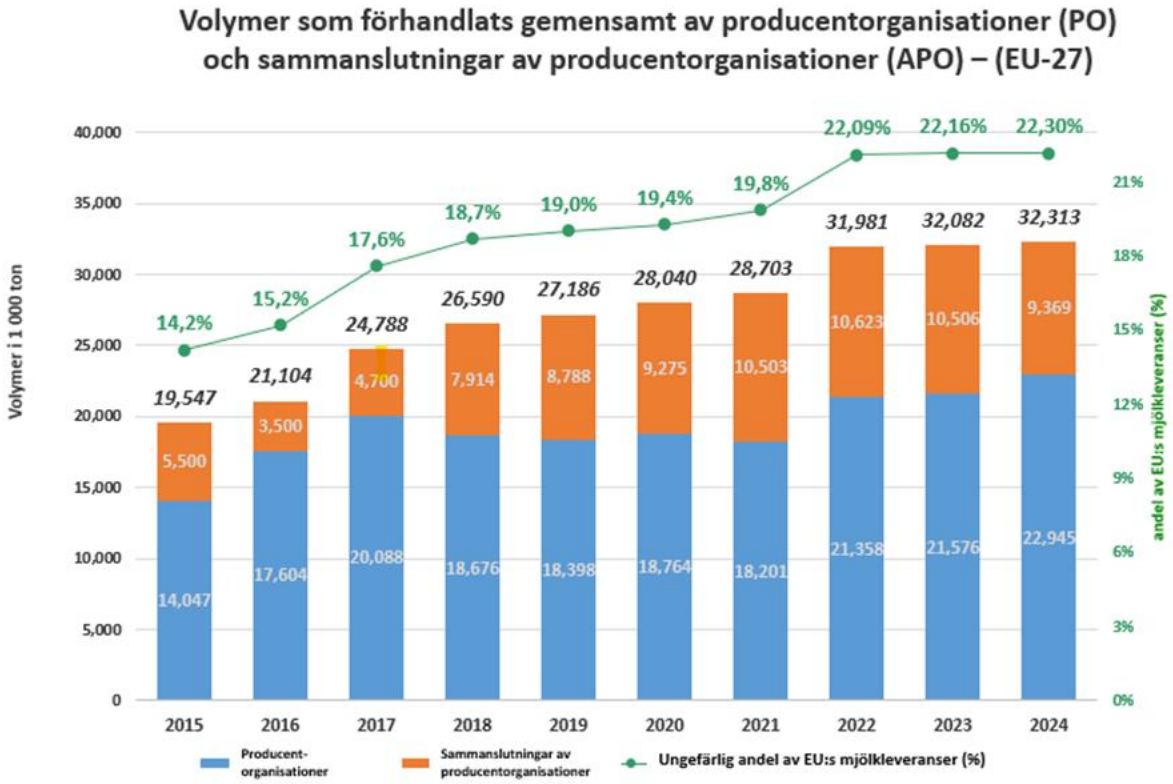
Nio medlemsstater[11] uppgav att de hade levererat obehandlad mjölk under 2024 inom ramen för kollektivt förhandlade avtal i enlighet med denna bestämmelse. Den volym som förhandlades fram kollektivt av erkända producentorganisationer och erkända sammanslutningar av producentorganisationer uppgick till mer än 32,3 miljoner ton, vilket motsvarade omkring 22 % av de totala mjölkleveranserna i EU 2024. Den årliga mjölkuppsamling som förhandlades fram kollektivt motsvarade 78 % i Tjeckien, 48 % i Tyskland och 49 % i Frankrike.

Andelen mjölkleveranser i EU som förhandlats fram kollektivt enligt artikel 149 i förordningen om en samlad marknadsordning[12] ökade från 18,7 % år 2018 till 22,2 % år 2024[13].

[11] BE, BG, CZ, DE, ES, FI, FR, NL, SK.

[12] Ökningen av kollektiva förhandlingar anses bero på ökningen av antalet producentorganisationer/sammanslutningar av producentorganisationer och framgångarna med mekanismen i sig.

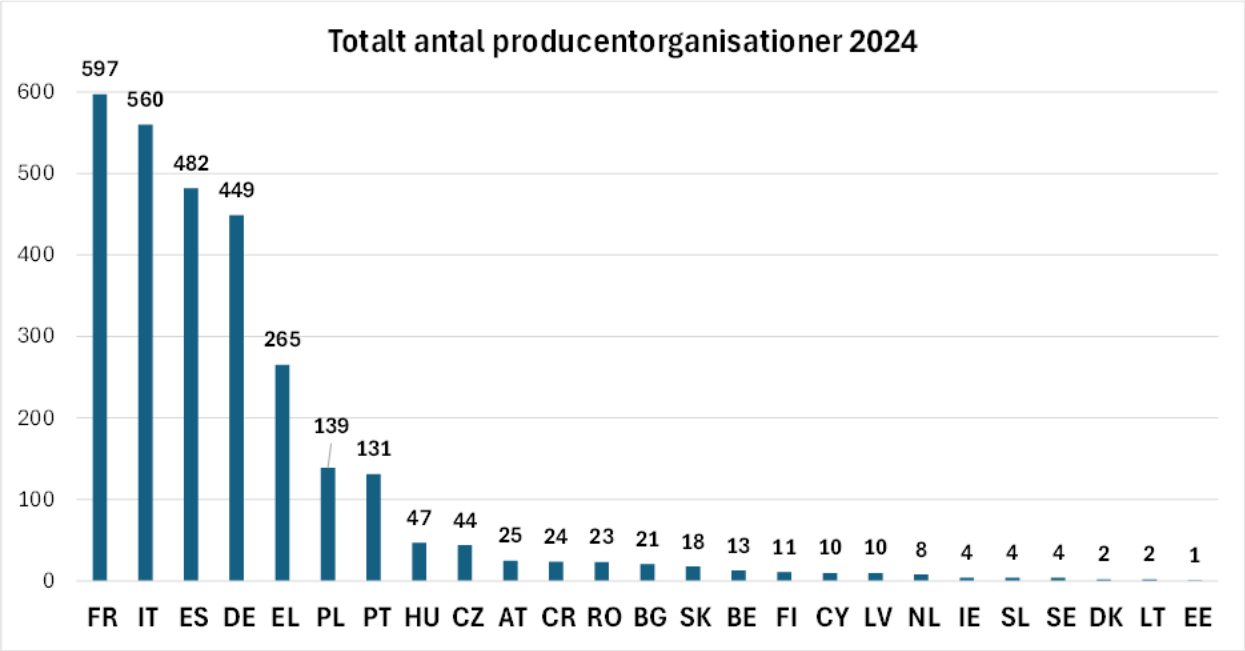
[13] Baserat på medlemsstaternas meddelanden enligt artikel 3.1 i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 511/2012 av den 15 juni 2012 om meddelanden rörande producent- och branschorganisationer och avtalsförhandlingar och avtalsförhållanden enligt rådets förordning (EG) nr 1234/2007 inom sektorn för mjölk och mjölkprodukter, EUT L 156, 16.6.2012, s. 39.

Artikel 152.1a i förordningen om en samlad marknadsordning

I artikel 152.1a föreskrivs ett uttryckligt undantag från artikel 101.1 i EUF-fördraget som innebär att en erkänd producentorganisation eller en erkänd sammanslutning av producentorganisationer får planera produktionen, optimera produktionskostnaderna, släppa ut produkter på marknaden och förhandla om avtal avseende leveransen av jordbruksprodukter för sina medlemmars räkning, för hela eller en del av deras totala produktion. För att omfattas av detta uttryckliga undantag måste organisationerna verkligen utöva en ekonomisk verksamhet, däribland gemensam lagring, distribution, gemensam avfallshantering eller gemensam marknadsföring. Det finns ingen skyldighet för erkända producentorganisationer att åberopa denna bestämmelse i förväg eller i efterhand. Det antas att de flesta av organisationerna utnyttjar denna bestämmelse i sin verksamhet på grundval av självbedömning.

År 2024 fanns det 2 894 erkända producentorganisationer och 90 erkända sammanslutningar av producentorganisationer i EU[14]. Inom många sektorer erkänns inte producentorganisationer i den mening som avses i förordningen om en samlad marknadsordning, trots att många uppfyller kriterierna för erkännande. De planerar produktion eller släpper ut sina medlemmars produkter på marknaden och förhandlar om avtal om leverans av jordbruksprodukter för sina medlemmars räkning utan att omfattas av undantag från konkurrensreglerna[15].

2.2 Vertikalt samarbete (artiklarna 210 och 172b i förordningen om en samlad marknadsordning)

Artikel 210 i förordningen om en samlad marknadsordning

[14] Baserat på meddelanden som lämnats in av medlemsstaterna till och med juni 2025 i enlighet med artikel 5.1 i kommissionens delegerade förordning (EU) 2016/232 av den 15 december 2015 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 vad gäller vissa aspekter av samarbetet mellan producenter, EUT L 44, 19.2.2016, s. 1.

[15] Se i detta avseende kommissionens förklarande anmärkning om det förslag från en icke erkänd producentorganisation som rådet har offentliggjort: WK 3897/2025 INIT, pdf, arbetsdokument från kommissionens avdelningar, *Strengthening the position of farmers in the food supply chain*, som åtföljer förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) nr 1308/2013, (EU) 2021/2115 och (EU) 2021/2116 vad gäller förstärkningen av jordbrukarnas ställning i livsmedelsförsörjningskedjan, COM(2024) 577 final/2.

Enligt artikel 210 ska artikel 101.1 i EUF-fördraget inte tillämpas på avtal, beslut eller samordnade förfaranden som antas av en erkänd branschorganisation, som krävs för att uppnå de mål för branschorganisationen som anges i artikel 157.1 c i förordningen om en samlad marknadsordning[16] och som inte är oförenliga med EU:s regler enligt artikel 210.4[17].

Avtal, beslut och samordnade förfaranden som uppfyller villkoren i artikel 210 i förordningen om en samlad marknadsordning är inte förbjudna, och det krävs inget förhandsbeslut om att godkänna deras tillämpning. Tillämpningen av undantaget bygger på självbedömning av de berörda organisationerna. Det är emellertid möjligt att begära ett yttrande från kommissionen avseende avtalens, beslutens och de samordnade förfarandenas förenlighet med artikel 210[18]. Det finns för närvarande 134 erkända branschorganisationer i EU.

Kommissionen har behandlat fyra fall av vertikalt samarbete enligt artikel 210 sedan 2018[19]. Tre av fallen avsåg prisindikatorer och ett av fallen gällde handelsnormer. I samtliga fall fann kommissionen att åtgärderna kunde förklaras förenliga med EU-rätten, eftersom de inte uppfyllde villkoren i artikel 210.4.

I det första fallet från 2019 lämnade *Centre national interprofessionnel de l'économie laitière* (CNIEL), en erkänd branschorganisation inom sektorn för mjölk och mjölkprodukter, in ett förslag[20] om att det skulle inrättas en resultattavla för marknaden med 26 ekonomiska indikatorer för faktorer som volym, pris, kostnad och marginaler för mjölk och mjölkprodukter i olika led av leveranskedjan tillsammans med ett marknadsobservatorium som skulle vara inriktat på sex

[16] Detta gäller även liknande mål inom sektorerna för olivolja och tobak.

[17] Dessa villkor omfattar bland annat avsaknaden av fastställda priser eller uppdelning av marknaden.

[18] Artikel 210 i förordningen om en samlad marknadsordning ändrades i december 2021 genom förordning (EU) 2021/2117, vilket innebar att det tidigare förfarandet ändrades, däribland genom att det tidigare systemet för förhandsanmälan till kommissionen av avtal, beslut och samordnade förfaranden avskaffades och att bestämmelser om möjligheten att begära ett yttrande infördes.

[19] Tre andra fall var föremål för ett beslut av kommission före 2018. År 2017 fann kommissionen att den begäran som lämnats in av *Comité national interprofessionnel de la Pomme de Terre* (CNIPT) om prisindikatorer för potatis var förenlig med artikel 210 i förordningen om en samlad marknadsordning: 1f9b4fda-8007-4b9b-9c06-56c7956be36a_fr. År 2015 granskade kommissionen en anmälan från CNIEL om betalningsplaner för mjölk utan att framföra några invändningar: a1002532-be97-43c3-ab5e-7a5c023b754c_en. År 2013 granskade kommissionen ett avtal om ekonomiska indikatorer för mjölk och mjölkprodukter som lämnats in av CNIEL och konstaterade att det var förenligt med EU-lagstiftningen: 29301f3c-dd63-48a0-aa42-b60fd5845147_fr.

[20] Kommissionens yttrande: *9160b4d9-6168-4c10-b6a4-314d7849a58b_en.

indikatorer för produktionskostnader och självkostnadspriser för konventionell mjölk, ekologisk mjölk och bergsmjölk.

I det andra fallet, från 2021, granskade kommissionen en åtgärd som föreslagits av *Association Interprofessionnelle de la Banane* (AIB), en erkänd branschorganisation inom banansektorn[21]. Syftet med åtgärden var att skapa och sprida en marknadsindikator i grossistledet i Frankrikes storstadsregioner för att informera aktörerna om prisutvecklingen för bananer som säljs av grossister till detaljhandlare och om inköpen från storkök, restauranger och inköpscentraler.

Samma år granskade kommissionen CNIEL:s begäran om att skapa och sprida en marknadsindikator för fyra ostar med skyddad ursprungsbeteckning (Cantal, Auvergne Blue, Ambert och Saint-Nectaire) och deras härledda produkter (smör och vasslepulver) i regionen Auvergne i Frankrike[22].

I samtliga tre fall var syftet med marknadsindikatorerna att förbättra insynen på marknaden genom att ge aktörerna omfattande och heltäckande information. Regelbundet tillgängliga indikatorer skulle minska informationsasymmetrin och prisvolatiliteten genom att förbättra kännedomen om marknaden i alla led. Bättre kunskap om marknadsutvecklingen skulle i sin tur göra det möjligt för aktörerna längs leveranskedjan att fatta välgrundade beslut om produktion och investeringar.

Slutligen bedömde kommissionen 2024 en begäran om ett yttrande angående förenligheten hos en åtgärd för storleksindelning av äpplen efter vikt för äpplen som produceras och är avsedda att släppas ut på marknaden i Frankrike[23].

I detta fall syftade avtalet till att uppnå flera centrala mål enligt artikel 157.1 c i förordningen om en samlad marknadsordning. Avtalet ökade kunskapen och öppenheten på marknaden för medlemmarna i branschorganisationen genom att standardisera marknadsuppgifterna med hjälp av en gemensam måttenhet, vilket förbättrade förutsägbarheten för aktörer i tidigare led och

[21] Kommissionens yttrande: agriculture.ec.europa.eu/document/download/cab818ee-c187-4a14-8635-a9fda51a9cc9_en?filename=c-2021-1437-commission-decision_en.pdf.

[22] Kommissionens yttrande: f033b677-0932-4fee-8b83-85e7a0caa63c_en.

[23] Kommissionens yttrande: 3e7b4934-d539-41ca-8228-b0a8721b449a_en.

underlättade relationerna i efterföljande led. Införandet av storleksindelning efter vikt förbättrade samordningen av utsläppandet av produkter på marknaden, effektiviserade saluföringsreglerna och minskade osäkerheten och konflikterna mellan aktörerna. I avtalet ingick även överlappande storleksintervall, vilket gjorde det möjligt för aktörerna att positionera sina produkter i olika försäljningssegment beroende på efterfrågan. Tack vare detta tillvägagångssätt kunde osäkerheterna undanröjas och försäljningen optimeras. Det bidrog även till kvalitetsförbättringar under hela produktionen och saluföringen genom att minska riskerna, däribland förekomsten av stötmärken i samband med vägningen, samtidigt som aktörerna kunde bedöma produktens densitet och sockerhalt för att säkerställa att de produkter som släpptes ut på marknaden var mogna. Avtalet bidrog till att minska mängden avfall genom att begränsa hanteringen i samband med försäljningen, det här ledde i sin tur till att färre produkter försämrades eller gick förlorade och att konsumenternas förväntningar uppfylldes.

Artikel 172b i förordningen om en samlad marknadsordning

Enligt artikel 172b får erkända branschorganisationer som är verksamma inom vinsektorn tillhandahålla icke-obligatoriska prisvägledande indikatorer för försäljningen av druvor för framställning av viner med skyddad ursprungsbeteckning eller skyddad geografisk beteckning, förutsatt att sådan vägledning inte sätter konkurrensen ur spel för en betydande andel av de berörda produkterna.

Enligt bestämmelsen finns det ingen skyldighet att anmäla dessa åtgärder till kommissionen, och enligt kommissionens uppgifter har denna bestämmelse hittills inte genomförts.

2.3 Hållbarhetsavtal (artikel 210a i förordningen om en samlad marknadsordning)

Genom förordning (EU) 2021/2117[24] infördes en ny bestämmelse i förordningen om en samlad marknadsordning (artikel 210a) för att undanta avtal mellan producenter eller mellan producenter och andra aktörer i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan (till exempel på bearbetnings- eller

[24] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2117 av den 2 december 2021 om ändring av förordningarna (EU) nr 1308/2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter, (EU) nr 1151/2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel, (EU) nr 251/2014 om definition, beskrivning, presentation och märkning av, samt skydd av geografiska beteckningar för, aromatiserade vinprodukter och (EU) nr 228/2013 om särskilda åtgärder inom jordbruket till förmån för unionens yttersta randområden, EUT L 435, 6.12.2021, s. 262.

distributionsnivå) som syftar till att uppnå en hållbarhetsstandard som är högre än den som föreskrivs i EU-lagstiftningen eller nationell lagstiftning från tillämpningsområdet för artikel 101.1 i EUF-fördraget. Bestämmelsen trädde i kraft i december 2021.

För att omfattas av detta undantag måste aktörerna sträva efter att uppnå högre normer som syftar till att bidra till i) miljöskydd, ii) minskad användning av bekämpningsmedel eller minskad risk för antimikrobiell resistens, eller iii) djurhälsa och djurskydd. I sådana fall får aktörerna ingå avtal som annars skulle omfattas av artikel 101.1 i EUF-fördraget, förutsatt att eventuella konkurrensbegränsningar i överenskommelsen är nödvändiga för att uppnå de eftersträvade hållbarhetsnormerna.

I december 2023 antog kommissionen riktlinjer om villkoren för tillämpning av artikel 210a[25]. Riktlinjerna ger detaljerad vägledning om hur undantaget ska tolkas med flera exempel på potentiella avtal som skulle omfattas av dess tillämpningsområde.

Avtal, beslut och samordnade förfaranden som uppfyller villkoren i artikel 210a är inte förbjudna, och det krävs inget förhandsbeslut i detta avseende. Tillämpningen av undantaget bygger på självbedömning. Producenterna får emellertid begära ett yttrande från kommissionen avseende avtalens, beslutens och de samordnade förfarandenas förenlighet med artikel 210a.

Kommissionen utfärdade sitt första yttrande enligt artikel 210a i juli 2025 om ett hållbarhetsavtal inom den franska vinsektorn[26]. Syftet med avtalet är att upprätthålla den nuvarande hållbarhetsnivå som uppnåtts inom vinsektorn i Occitanien genom tillämpning av ekologiska normer och normer för högt miljövärde (*haute valeur environnementale*, HVE). I den krissituation som för närvarande påverkar den franska vinmarknaden finns det risk för att producenterna av dessa mer hållbara viner övergår till en mer lönsam traditionell vinproduktion eller lämnar marknaden, till exempel genom det nationella röjningsprogrammet. För att begränsa denna risk fastställer avtalet ett icke-obligatoriskt riktpris för inköp av otappat vin på en nivå

[25] Kommissionens riktlinjer för undantag från artikel 101 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt för jordbruksproducenters hållbarhetsavtal i enlighet med artikel 210a i förordning (EU) nr 1308/2013, EUT C 1446, 8.12.2023.

[26] Kommissionens yttrande: 86f5a339-ee2d-430f-8e29-5fb56770ba14_en.

som täcker kostnader plus en marginal på upp till 20 %. Kommissionen fann att avtalet var förenligt med artikel 210a.

2.4 Krisåtgärder (artikel 222 i förordningen om en samlad marknadsordning)

Under perioder av allvarlig obalans på marknaderna ger artikel 222 kommissionen befogenhet att anta genomförandeakter som innebär att artikel 101.1 i EUF-fördraget inte ska tillämpas på särskilda typer av avtal mellan och beslut av jordbrukare, sammanslutningar av jordbrukare, erkända producentorganisationer, sammanslutningar av producentorganisationer och branschorganisationer, förutsatt att dessa avtal och beslut inte undergräver den inre marknadens funktion, utan enbart syftar till att stabilisera den berörda sektorn.

Den 22 januari 2024 lade kommissionen fram en separat rapport[27] för Europaparlamentet och rådet om användningen av krisåtgärder, inbegripet de som antagits enligt artikel 222, för perioden från och med den 1 januari 2014 till och med utgången av 2023.

Inga andra åtgärder har vidtagits enligt artikel 222 efter den period som omfattas av rapporten.

2.5 Anpassning av utbudet (artiklarna 166a, 167 och 167a i förordningen om en samlad marknadsordning)

Artikel 166a i förordningen om en samlad marknadsordning

Enligt artikel 166a får en erkänd producentorganisation, en erkänd branschorganisation eller en producentgrupp som är knuten till en geografisk beteckning begära att en medlemsstat fastställer bindande regler för reglering av utbudet av produkter med skyddad ursprungsbeteckning eller skyddad geografisk beteckning. Denna artikel, som infördes 2021, ersätter tidigare bestämmelser om ost (artikel 150) och skinka (artikel 172) och ska tillämpas på alla jordbruksprodukter som omfattas av geografiska beteckningar.

Under den period som rapporten gäller har flera fall inom sektorn för mjölk och mjölkprodukter anmälts till kommissionen enligt bestämmelserna före 2021, eller enligt de nya bestämmelserna,

[27] Rapport från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om användningen av krisåtgärder som antagits enligt artiklarna 219–222 i förordningen om en samlad marknadsordning, COM(2024) 12 final.

däribland avseende de skyddade ursprungsbeteckningarna eller de skyddade geografiska beteckningarna Asiago, Grana Padano och Parmigiano Reggiano i Italien samt Reblochon, Gruyère, Raclette de Savoie, Tomme de Savoie, Emmental de Savoie, Abondance, Beaufort och Comté i Frankrike[28].

Regler för att säkerställa mervärdet av kvalitetsprodukter med skyddad ursprungsbeteckning eller skyddad geografisk beteckning infördes för två köttprodukter (av skinka), Prosciutto di Parma (från den 28 december 2017 till december 2020)[29] och Prosciutto di San Daniele (från den 1 januari 2021 till den 31 december 2023)[30]. Reglerna för båda produkterna har förlängts till 2026[31].

Huvudsyftet med åtgärderna är att anpassa utbudet av de berörda produkterna med skyddad ursprungsbeteckning eller skyddad geografisk beteckning till efterfrågan. Målet är att förhindra stora obalanser mellan utbud och efterfrågan, vilka kan leda till fluktuationer och allvarliga återverkningar för hela leveranskedjan, genom att kontinuerligt övervaka produktions- och marknadsutvecklingen och anpassa produktionsvolymerna. Åtgärderna syftar även till att främja mervärdesproduktion och se till att producenterna får skälig ersättning. Samtidigt är de avgörande för att säkerställa att produkten finns tillgänglig på marknaden.

Artikel 167 i förordningen om en samlad marknadsordning

Enligt artikel 167 får de producerande medlemsstaterna på vissa villkor fastställa saluföringsregler för att reglera utbudet, särskilt genom beslut av erkända branschorganisationer, för att förbättra och stabilisera den gemensamma marknaden för vin.

---

[28] För Asiago: *NOTIFICA PIANO REGOLAZIONE OFFERTA FORMAGGIO ASIAGO DOP*, för Grana Padano: *Notifica piano regolazione offerta formaggio grana padano DOP*, för Parmigiano Reggiano: *Regulation of supply Parmigiano Reggiano*, för Reblochon, Gruyère, Raclette de Savoie, Tomme de Savoie, Emmental de Savoie, Abondance, Beaufort och Comté: e8eac044-1136-4a7d-bdfb-95ecc89eb42a_en.

[29] Masaf – *Decreto 28 dicembre 2017*.

[30] Masaf – *Decreto approvazione del piano di regolazione dell'offerta del prosciutto San Daniele DOP* – 2021–2023.

[31] https://www.prosciuttodiparma.com/wp-content/uploads/2024/01/Piano-di-Regolazione-dellOfferta-2024-2026-29-gennaio.pdf, https://www.regione.fvg.it/rafvg/export/sites/default/RAFVG/economia-imprese/agricoltura-foreste/FOGLIA32/allegati/Piano_Regolazione_Offerta_2024-2026_REV_01.pdf.

År 2020 anmälde Spanien en åtgärd[32] som syftade till att fastställa en allmän regel för begränsning av den maximala avkastningen på vinarealer som inte omfattas av en skyddad ursprungsbeteckning eller en skyddad geografisk beteckning[33] (18 000 kg/ha för rött vin och 20 000 kg/ha för vitt vin) och att fastställa den möjliga användningen av druvorna från större vinarealer. Dessa regler infördes 2020 som kompletterande bestämmelser till det spanska dekret från 2014 som genomför artikel 167[34] i allmänna termer.

Under den berörda perioden anmälde Frankrike antagandet av flera saluföringsregler för att upprätta reservlager med en andel av de basviner som produceras i Champagne[35], Languedoc[36] (2020) och Cognac[37] (2019).

Artikel 167a i förordningen om en samlad marknadsordning

Genom förordning (EU) 2020/2220[38] infördes artikel 167a i förordningen om en samlad marknadsordning, vilket innebar att de producerande medlemsstaterna kunde fastställa saluföringsregler som syftade till att reglera utbudet för att förbättra och stabilisera den gemensamma olivoljemarknadens funktion. Medlemsstaterna har inte underrättat kommissionen om några beslut som fattats med stöd av denna artikel.

[32] *Real Decreto 557/2020, de 9 de junio*.

[33] Den högsta avkastningen för viner med skyddad ursprungsbeteckning eller geografisk beteckning fastställs i deras produktspecifikationer.

[34] *Real Decreto 774/2014, de 12 de septiembre*.

[35] *Arrêté du 18/10/2017*, *Arrêté du 03/10/18*, *Arrêté du 9/12/19*, *Arrêté du 13/03/20*.

[36] *Arrêté du 11/02/20*.

[37] *Arrêté du 25/11/2019*.

[38] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/2220 av den 23 december 2020 om fastställande av vissa övergångsbestämmelser för stöd från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) och Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ) under åren 2021 och 2022 och om ändring av förordningarna (EU) nr 1305/2013, (EU) nr 1306/2013 och (EU) nr 1307/2013 vad gäller resurser och tillämpning under åren 2021 och 2022 och förordning (EU) nr 1308/2013 vad gäller resurser och fördelningen av sådant stöd under åren 2021 och 2022, EUT L 437, 28.12.2020, s. 1.

3. Kommissionens och de nationella konkurrensmyndigheternas utredningar inom jordbrukssektorn

Under perioden juli 2017–juli 2025 slutförde konkurrensmyndigheterna i EU[39] omkring 110 utredningar inom jordbrukssektorn. Ytterligare 20 utredningar pågår fortfarande, vilket ger en summa på 130 utredningar. Det största antalet utredningar utfördes av konkurrensmyndigheterna i Grekland (27 ärenden), följt av kommissionen (12 ärenden) samt konkurrensmyndigheterna i Frankrike (12 ärenden), Danmark (11 ärenden) och Österrike (10 ärenden).

3.1 Huvudsakliga produktkategorier/sektorer som granskats

Konkurrensmyndigheternas utredningar omfattar ett brett urval av jordbruksprodukter, men följande produktkategorier var vanligast förekommande: mjölk och mjölkprodukter (25 %), frukt och grönsaker (19 %), kött (13 %) och ägg (6 %). Flera utredningar genomfördes även i kategorierna för socker (5 %), spannmål (5 %) och utsäde (4 %).

3.2 Enheter som är föremål för utredning

De enheter som är föremål för konkurrensmyndigheternas utredningar utgörs av tillverkare[40] (36 %), sammanslutningar av jordbruksproducenter (14 %), grossister (12 %), producentorganisationer (9 %), enskilda jordbruksproducenter (9 %), återförsäljare (8 %) och diverse andra enheter, däribland handelsorganisationer, branschorganisationer och sammanslutningar av exportörer (13 %).

Tillverkare är de enheter som oftast förekommer i utredningarna. Till exempel har den franska nationella konkurrensmyndigheten granskat, och utfärdat ett beslut om, samordningen mellan de största livsmedelstillverkarna avseende både det pris som betalades i tidigare led för inköp av styckningsdelar av magert benfritt griskött (främst *jambon supérieur maigre* eller JSM, som används till kokt skinka) från slakterier och försäljningspriset i senare led vid försäljning av

[39] Med *konkurrensmyndigheter* avses både kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheterna.

[40] I denna rapport avses med *tillverkare* de enheter som producerar livsmedel genom att bearbeta en eller flera ingredienser (oavsett om dessa ingredienser är jordbruksprodukter eller inte). Detta omfattar bearbetningsföretag (dvs. enheter som bearbetar en eller flera jordbruksprodukter till andra produkter).

råa/torkade och kokta kalla köttprodukter (t.ex. korv, torr salami, rosette, paté, rillette, kokt skinka) till storskaliga återförsäljare under privata märken eller ekonomiska intervall.

3.3 Jordbrukare är den största källan till utredningar

Konkurrensmyndigheterna inledde merparten av utredningarna på eget initiativ efter att med hjälp av marknadsinformation ha fått kännedom om potentiella konkurrensbegränsande metoder. De inledde även utredningar till följd av klagomål (från leverantörer, konkurrenter eller kunder).

Klagandena hade olika bakgrund och omfattade i huvudsak följande: jordbruksproducenter (24 %), tillverkare (21 %), återförsäljare (16 %), sammanslutningar av jordbruksproducenter (13 %), producentorganisationer (11 %), enskilda personer (11 %) och grossister (4 %).

Uppgifterna visar att jordbruksproducenter, antingen ensamma eller i ett partnerskap (producentorganisationer och sammanslutningar av producentorganisationer), är de som står för flest klagomål, omkring hälften av alla klagomål, och därmed även flest antitrustutredningar (inklusive marknadsinformation som de tillhandahåller till konkurrensmyndigheterna). Jordbruksproducenterna offentliggör emellertid ibland sina klagomål när de lämnar in dem till konkurrensmyndigheterna, vilket gör det svårare för konkurrensmyndigheterna att samla in bevis på möjliga överträdelser.

3.4 Resultat av utredningarna

De 110 antitrustutredningar inom jordbrukssektorn som avslutades under den berörda perioden hade tre olika typer av resultat enligt följande:

a) Beslut om överträdelse med böter (omkring en fjärdedel av de avslutade ärendena), dvs. konkurrensmyndigheterna krävde att en enhet skulle stoppa överträdelsen och betala en straffavgift.
b) Beslut om åtagande (sex ärenden), dvs. konkurrensmyndigheterna kom inte fram till någon slutsats om huruvida en överträdelse hade förekommit och antog ett beslut om rättsligt bindande åtaganden av den enhet som var föremål för utredningen för att på så sätt undanröja eventuella konkurrensproblem.
c) Nedläggning utan överträdelse (omkring hälften av de avslutade ärendena), dvs. konkurrensmyndigheterna avslutade förfarandet under en preliminär fas av utredningen, eftersom det saknades bevis. I vissa fall kan detta även ha berott på

att oproportionerliga ansträngningar skulle ha behövts för att uppfylla den erforderliga bevisbördan eller på att det blev nödvändigt att göra prioriteringar.

Även om merparten av utredningarna avslutas utan ett formellt beslut kan de ändå vara viktiga på flera sätt. För det första klargör vissa utredningar att klagomål eller farhågor i livsmedelskedjan är ogrundade. Till exempel inledde den nationella konkurrensmyndigheten i Grekland, efter rapporter i pressen under den kritiska perioden av covid-19-pandemin, en utredning kring farhågorna om att konkurrensbegränsande metoder kunde ha lett till brist på och/eller prisökningar på vissa jordbruks- och livsmedelsprodukter. Den nationella konkurrensmyndigheten fann att medianpriserna på vanlig mjölk och durumvetemjöl i snabbköpskedjorna inte hade ökat väsentligt under covid-19-pandemin. Farhågorna kan ha väckts på grund av vissa enskilda priser som inte var representativa för situationen i hela landet.

I vissa andra fall gjorde konkurrensmyndigheternas ingripande att en överträdelse förhindrades, vilket var fallet för de protektionistiska avtal som beskrivs i avsnitt 3.5.5.

3.5 Typer av överträdelser som utretts och konstateras

De huvudsakliga typer av överträdelser som upptäcktes av konkurrensmyndigheterna kan klassificeras enligt följande: horisontella avtal (om priser och volymbegränsningar) (32 %), avtal mellan en säljare och en köpare om att fastställa köparens återförsäljningspriser[41] (16 %), avtal om uppdelning av kundunderlag (13 %), uppgjord anbudsgivning (samordning av flera säljares anbud) (12 %), avtal om uppdelning av marknaden (8 %), utbyte av kommersiellt känslig information (6 %), missbruk av dominerande ställning, däribland strategier för att stänga ute konkurrenter, till exempel genom underprissättning, utestängande rabatter, överdrivna och oskäliga priser (6 %). I några av dessa fall konstaterade konkurrensmyndigheterna att flera överträdelser förekom samtidigt. I följande punkter ges exempel på dessa typer av överträdelser.

3.5.1 Avtal om priser och/eller kvantiteter

Prisavtal var den vanligaste typen av avtal. Avtal om priser och kvantiteter förekom mellan köparna och var till nackdel för jordbrukarna. Till exempel bötfällde den spanska

[41] Förfarandet kallas även ”prisbindning”.

konkurrensmyndigheten i juli 2019 tio av de största spanska och internationella företagen och sammanslutningarna inom mejerisektorn för att ha bildat en mjölkkartell i Spanien mellan 2000 och 2013[42]. Aktörerna utbytte information om inköpspriserna för obehandlad komjölk samt inköpsvolymerna och överskotten på mjölk. Detta beteende gjorde att mjölkbönderna inte kunde förhandla om priset på sin mjölk, vilket försvagade deras förhandlingsposition på marknaden ytterligare. I ett liknande fall granskade den polska nationella konkurrensmyndigheten fem inköpare[43] av bär (bland annat vinbär, körsbär och plommon) som kommit överens om fasta inköpspriser på de bär som de köpte av lokala odlare[44].

Det förekom även prisavtal mellan tillverkare. Som exempel kan nämnas att kommissionen bötfällde ett antal stora europeiska producenter av konserverade grönsaker för prisöverenskommelser och uppdelning av marknaden från 2000 till 2013[45]. De konserverade grönsakerna omfattade bönor, gröna ärter, ärter och morötter samt frukt- och grönsaksblandningar (utom majs och svamp), vilka främst säljs i burkar under privata märken till återförsäljare och till livsmedelsindustrin i hela Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Tillverkarna var ett företag och två jordbrukskooperativ.

Andra fall gällde fastställandet av prisindex. År 2018 bötfällde[46] den franska nationella konkurrensmyndigheten en sammanslutning av vinodlare i regionen Côtes du Rhône (*Syndicat général des vignerons réunis des Côtes du Rhône* – SGVRCR) med 20 000 euro för konkurrensbegränsande metoder vid saluföringen av otappat vin med den kontrollerade ursprungsbeteckningen Côtes du Rhône[47]. Branschorganisationen, en yrkesorganisation som företräder vinodlare, hade ägnat sig åt ett prissamarbete genom att komma överens om och sprida instruktioner om minimipriser och efterföljande prisrekommendationer till sina medlemmar under perioden 2010–2017, vilket omfattade en rad olika vinkategorier beroende på färg och

[42] Mer information finns i pressmeddelandet: *plantilla nota de prensa*.

[43] Damex, Kam-Pol, Fructis, Kalbrok och Silver-Trans.

[44] Den polska nationella konkurrensmyndigheten antog beslutet om att bötfälla dessa inköpare av bär i mars 2026: https://uokik.gov.pl/zmowa-przy-skupie-owocow-prezes-uokik-naklada-kary.

[45] IP_19_5911_EN.pdf.

[46] Beslut nr 18-D-06 av den 23 maj 2018 utfärdat inom vinsektorn.

[47] *Appellation d'Origine Contrôlée.*

kvalitet. Dessa åtgärder, vilka främjades genom publikationer, nyhetsbrev och möten, uppmuntrade till enhetlig prissättning i försäljningsförhandlingarna, vilket ledde till en snedvridning av konkurrensen utan hänsyn till enskilda produktionskostnader.

Slutligen fann den rumänska nationella konkurrensmyndigheten 2021 att ett antal äggproducenter (fem producenter och en sammanslutning av producenter)[48] hade ingått konkurrensbegränsande horisontella avtal som syftade till att kontrollera och/eller begränsa tillgången på ägg på den rumänska marknaden, däribland genom åtgärder som skulle göra den nationella marknaden mindre attraktiv för import. Syftet med att kontrollera och/eller begränsa den inhemska tillgången var att förhindra sänkningar av äggpriserna.

3.5.2 Avtal om att fastställa återförsäljningspriser

Avtal om att fastställa återförsäljningspriser ingås vanligtvis mellan en tillverkare och en eller flera återförsäljare eller grossister. Som exempel kan nämnas att Minerva S.A., ett företag som är verksamt inom sektorn för produktion och försäljning av margarin och smör, bötfälldes av den grekiska nationella konkurrensmyndigheten 2018, efter att företaget kommit överens med flera närstående grossister och distributörer om vilka försäljningspriser som skulle sättas på Minervas produkter[49].

3.5.3 Uppdelning av marknader

År 2023 konstaterade den nederländska nationella konkurrensmyndigheten att fyra leverantörer av råa morötter hade delat upp sin försäljning till industrikunder (tillverkare av konserverade och frysta livsmedel) i Nederländerna, Belgien och Tyskland. Leverantörerna hade även i vissa fall kommit överens om korsvis försäljning och ersättning.

3.5.4 Uppgjord anbudsgivning

Uppgjord anbudsgivning innebär vanligtvis att flera säljare samordnar sina anbud i ett anbudsförfarande som anordnas av en köpare. I ett beslut från 2022 konstaterade den kroatiska

[48] Decizia-oua-site.pdf.

[49] ioei_tm_i_i_o_i_i_i_.pdf.

nationella konkurrensmyndigheten att fyra grossister hade samordnat sina erbjudanden om 14 grupper av livsmedelsprodukter i ett anbudsförfarande som anordnades av en socialvårdsinstitution (*Dobri dom*) för tillhandahållandet av soppkök i Zagreb. Genom detta förfarande kunde grossisterna sinsemellan utse de vinnande anbudsgivarna för olika delar av upphandlingen, vilket i slutändan ledde till uppblåsta priser för livsmedelsprodukter som var viktiga för medborgarna i en svår ekonomisk situation[50]. År 2018 konstaterade den grekiska nationella konkurrensmyndigheten även att ett kooperativ (*Friesland Campina Hellas*) och ett företag (*Mandrekas*) hade samordnat sina anbud vid offentliga upphandlingar av mejeriprodukter genom att inte delta samtidigt[51]. Den svenska nationella konkurrensmyndigheten fann också att anbuden för mejeriprodukter hade samordnats i ett ärende som omfattade Arla Foods AB[52] 2020.

3.5.5 Avtal om geografisk uppdelning av marknaderna, protektionistiska avtal

Den vanligaste formen av geografisk uppdelning av marknaderna var de så kallade ”protektionistiska avtalen”. Dessa avtal ingicks antingen mellan återförsäljare eller mellan aktörer i olika led av leveranskedjan för att ge företräde åt produkter från deras egna medlemsstater. Tillsammans med de nationella konkurrensmyndigheterna inledde kommissionen flera utredningar av olika ”privilegiebrev” och liknande säljfrämjande initiativ i Belgien, Bulgarien, Frankrike och Lettland. Dessa initiativ var i ett mycket tidigt skede, och konkurrensmyndigheternas ingripande ledde till att de ändrades för att utesluta diskriminering av produkter från andra medlemsstater och därmed en fragmentering av den inre marknaden.

I vissa fall förekom dessutom en uppdelning av det geografiska försäljningsområdet: På begäran av den österrikiska nationella konkurrensmyndigheten utfärdade den österrikiska kartelldomstolen 2023 ett beslut i vilket det konstaterades att två sockerproducenter, *Südzucker AG* och *Nordzucker AG*, hade brutit mot artikel 101 i EUF-fördraget genom samordnade förfaranden på marknaden för industrisocker, särskilt genom ett avtal för att upprätthålla separata

---

[50] *CCA detects first bid rigging cartel in public procurement – AZTN*. https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads//2022/06/UPI-034-0317-01021-.pdf.

[51] *Δελτίο Τύπου – Διευθέτηση υπόθεσης*.

[52] *The Swedish Competition Authority takes legal action against Arla Foods for unlawful cooperation* | Konkurrensverket, *Arla Foods is not granted leniency in a case on unlawful cooperation* | Konkurrensverket.

geografiska försäljningsområden (i Österrike respektive Tyskland), vilket begränsade konkurrensen och påverkade den gränsöverskridande handeln[53].

3.5.6 Missbruk av dominerande ställning

Utredningarna avsåg framför allt förhållandet mellan jordbruksföretag och kooperativ, däribland jordbrukarnas frihet att välja det kooperativ som de vill vara medlem i. Till exempel ledde en utredning av den tyska nationella konkurrensmyndigheten 2018[54] till att *Deutsche Milchkontor* (DMK) ändrade sina leveransvillkor och kortade ner sin uppsägningstid för leverans av mjölk från 24 till 12 månader, vilket gav jordbrukarna fler möjligheter att välja kooperativ och leveransvillkor.

Andra fall av missbruk av dominerande ställning gällde införandet av överdrivna priser. År 2022 konstaterade den cypriotiska nationella konkurrensmyndigheten att organisationen *Pancyprian Organisation of Cattle Farmers* hade missbrukat sin dominerande ställning genom att införa överdriven prissättning i efterföljande led på marknaden (mejeriindustrin).

4. De nationella konkurrensmyndigheternas samråd och övervakning inom jordbrukssektorn

De nationella konkurrensmyndigheterna gav även råd om tillämpningen av konkurrensreglerna på begäran av aktörer inom jordbrukssektorn. Under den berörda perioden tog de nationella konkurrensmyndigheterna emot 53 sådana ansökningar med koppling till jordbrukssektorn.

En stor del av de nationella konkurrensmyndigheternas arbete består också av övervakningsverksamhet. Under den berörda perioden genomförde de nationella konkurrensmyndigheterna **22** sektorsutredningar om tillämpningen av konkurrensreglerna inom jordbrukssektorn. Detta arbete omfattade i regel sektorsspecifika utredningar, antagande av rapporter och opinionsbildning.

---

[53] *Cartel Court imposes a fine of EUR 4.2 million on Südzucker AG at AFCA's request*; *the decision is final*: BWB Bundeswettbewerbsbehörde.

[54] Bundeskartellamt – Hemsida – *Proceeding against DMK dairy discontinued*.

Framför allt anordnades flera samråd om hållbarhetsavtal av de nationella konkurrensmyndigheterna. Nedan följer ett antal exempel.

- Den tyska nationella konkurrensmyndigheten behandlade sju begäranden om samråd om hållbarhetsavtal, däribland ett pågående samråd inom köttsektorn genom *InitiativeTierwohl*[55] (där parterna, på grund av farhågor som framförts av den tyska nationella konkurrensmyndigheten, beslutade att från och med 2024 avskaffa en obligatorisk avgift som köparna skulle betala till deltagande jordbrukare, ett så kallat ”djurskyddstillägg”) samt fyra slutna samråd om kakao-, växt-, banan- och mejerisektorerna.

- Den franska nationella konkurrensmyndigheten behandlade två begäranden om informell vägledning: i) en begäran från två branschorganisationer (*Coopération Agricole Nutrition Animale* och *Syndicat National de l'Industrie de la Nutrition Animale*) om ett utkast till metodvägledning för beräkning av sammansatta livsmedels miljöavtryck, särskilt deras koldioxidavtryck[56], och ii) en annan begäran från sammanslutningen *Pour une Agriculture du Vivant* om ett projekt vars syfte är att hjälpa jordbrukare på franskt territorium genom att finansiera och säkerställa deras omställning till mer miljövänliga metoder[57] (vilket skulle inbegripa tillämpningen av artikel 210a i förordningen om en samlad marknadsordning).

- Den nederländska nationella konkurrensmyndigheten anordnade två samråd: i) ett som begärdes av *Stitchting Milieukeur*, en organisation som utarbetar och förvaltar kriterier för nederländska kvalitetsmärken för jordbruksgrödor, frukt och grönsaker, mjölk, ägg, prydnadsväxter (blommor, växter, träd, blomlökar osv.) samt beredda och bearbetade livsmedel, närmare bestämt avseende ett avtal om obearbetad potatis, grönsaker och

[55] Initiative Tierwohl är ett projekt som bygger på ett avtal mellan jordbrukssektorn, köttindustrin och livsmedelsdetaljhandeln och som syftar till att belöna djurägare som förbättrar villkoren för djurhållning.

[56] Informell vägledning 25-DD-01 av den 29 januari 2025 om inrättandet av ett system för kollektiv finansiering av merkostnader och risker i samband med den ekologiska omställningen inom jordbruket.

[57] Informell vägledning 25-DD-01 av den 29 januari 2025 om inrättandet av ett system för kollektiv finansiering av merkostnader och risker i samband med den ekologiska omställningen inom jordbruket.

frukt, och ii) ett annat som begärdes av *Tuinbranche Nederland*, en sammanslutning av företag som är verksamma inom sektorn för blomsterodling.

5. Avslutande kommentarer

En sund konkurrens inom jordbrukssektorn är avgörande för att säkerställa att fördragets mål för den gemensamma jordbrukspolitiken uppnås. Ett antal undantag från konkurrensreglerna inom jordbrukssektorn har antagits, främst i syfte att stärka och förtydliga jordbrukarnas ställning i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan. Det är viktigt att jordbrukarna aktivt utnyttjar de mekanismer som finns tillgängliga och drar nytta av alla fördelar de ger. Det finns fortfarande en stor outnyttjad potential i detta regelverk, vilket behöver uppmärksammas ytterligare. Framför allt ger undantagen från konkurrensreglerna en ram för hur jordbruksföretagens produktion och leverans av produkter ska organiseras genom producentorganisationer och sammanslutningar av producentorganisationer. Dessa organisationer gynnas inte bara av det nödvändiga undantaget från konkurrensreglerna, utan de får även ekonomiskt stöd inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken. Undantagen utgör även strukturella verktyg som gör det möjligt för jordbrukare att delta i handelsförbindelserna med sina leverantörer och köpare på ett mer jämlikt sätt och att hantera risker, investeringar och utmaningar. Samtidigt har konkurrensmyndigheternas tillsyn gjort det möjligt att förhindra och förebygga metoder som är skadliga för jordbrukarna både vid inköp och försäljning. Undantagen från konkurrensreglerna fortsätter att utvecklas, samtidigt som den gemensamma jordbrukspolitikens marknadsorientering bibehålls. I kommissionens förslag från 2024[58] identifierades ytterligare möjligheter att stärka jordbrukarnas ställning i kedjan. I en tid med fortsatt koncentration både i tidigare led (nödvändiga insatsvaror) och efterföljande led (livsmedelssektorn) i leveranskedjan är en rättvis och effektivt tillämpad konkurrensram fortfarande avgörande för att jordbrukarna ska få korrekt ersättning för sitt arbete, samtidigt som livsmedelsförsörjning till rimliga priser för konsumenterna säkerställs i linje med EUF-fördragets mål för den gemensamma jordbrukspolitiken.

[58] Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) nr 1308/2013, (EU) 2021/2115 och (EU) 2021/2116 vad gäller förstärkningen av jordbrukarnas ställning i livsmedelsförsörjningskedjan, 2024/0319 (COD).